

VI. PÍSANIE VEĽKÝCH PÍSMEN

Veľké písmená sa v spisovnej slovenčine píšú:

1. na začiatku vlastných mien, resp. aj vnútri viacslovných vlastných mien ako pomenovaní jedinečných skutočností;
2. na začiatku viet ako základných dorozumievacích jednotiek;
3. v niektorých skratkách, ktoré zastupujú viacslovné pomenovania, v ustálených značkách;
4. niekedy v poézii na začiatku veršov;
5. na vyzdvihnutie niektorých slov a častí slov alebo častí jazykového prejavu;
6. na znak úcty.

Písanie veľkých písmen popri malých prispieva k väčšej prehľadnosti písaného alebo tlačeného jazykového prejavu, k jeho optickej členenosti, čo umožňuje jeho ľahšie čítanie a lepšiu orientáciu v texte.

1. VEĽKÉ PÍSMENÁ NA ZAČIATKU VLASTNÝCH MIEN A VNÚTRI VIACSLOVNÝCH VLASTNÝCH MIEN

1.1. VLASTNÉ MENÁ

Vlastné meno je pomenovanie jedinečnej osoby, zvieräta alebo neživého predmetu. Vlastné mená slúžia na rozlíšenie jednotlivín v rámci toho istého druhu. Popri pomenovaniach, ktoré sú iba vlastnými menami, napr. *Ján, Bernolák, Bratislava, Vianoce*, používajú sa ako vlastné mená aj rozličné všeobecné podstatné mená, napr. *kováč – Kováč, vlk – Vlk, slnko – Slnko*, alebo aj iné slová, napr. *zahraj – Zahraj* (meno psa), *napred – Napred* (názov časopisu), *naši – Naši* (román), *deväťdesiattri – Deväťdesiattri* (román), *ahoj – Ahoj* (pomenovanie druhu salámy alebo aj iného výrobku), *nie – Nie* (názov článku).

Vlastnými menami bývajú aj viacslovné pomenovania (oficiálne názvy), napr. *Čierny princ, Červená čiapočka, Panna Orleánska, Pyrenejský polostrov, Atlantický oceán, Slovenská akadémia vied, Zlievareň farebných kovov* (továreň), *Hájnikova žena, Ako išlo vajce na vandrovkú, Okolo Slovenska* (cyklistické preteký), *Trnavská ulica*.

Vlastným menom sa stáva:

1. akékoľvek všeobecné pomenovanie (jednoslovné alebo viacslovné) použité na označenie jedinečného predmetu, napr. *hviezda – Hviezda* (kino, kniha a pod.), *východoslovenské tlačiarne* (tlačiarne na východnom Slovensku) – *Východoslovenské tlačiarne* (jeden z polygrafických podnikov na východnom Slovensku);
2. všeobecné pomenovanie v spojení s presným určením sídla, napr. *okresný úrad – Okresný úrad v Spišskej Novej Vsi, základná škola – Základná škola v Čičmanoch, okresný súd – Okresný súd Bratislava I*;
3. všeobecné pomenovanie v spojení s presným určením miesta alebo rozsahu pôsobnosti, napr. *ministerstvo hospodárstva – Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, pozemkový fond – Slovenský pozemkový fond*;
4. všeobecné pomenovanie v spojení s dedikačným prívlastkom (určením na počesť nejakej osoby alebo udalosti), napr. *gymnázium – Gymnázium Jána Hollého, spolok – Spolok svätého Vojtecha, memoriál – Memoriál Michala Vtáčana, tlačiarne – Tlačiarne Slovenského národného povstania, námestie – Námestie republiky*.

Popri ú p l n ý c h podobách vlastných mien existujú pri niektorých vlastných mienach aj i c h k r a t š e podoby. Vznikajú najčastejšie vnechovaním istých slov a osamostatnením ostávajúcich slov alebo spojení slov. Osamostatňuje sa:

1. určujúce prídavné meno stojace vo vlastnom mene pred určeným podstatným menom, napr. *Pekná ulica – Pekná, Štúrova ulica – Štúrova, Hviezdoslavovo námestie – Hviezdoslavovo, Rázusovo nábrežie – Rázusovo, Tehelné pole – Tehelné, Zlaté piesky – Zlaté, Predaná nevesta – Predaná*;
2. spojenie prídavného mena s určeným podstatným menom, napr. *Slovenské národné divadlo* (v Bratislave) – *Národné divadlo* (a ďalej podoba *Národné divadlo na Národné* ako v bode 1), *Veľká francúzska revolúcia – Francúzska revolúcia, Spišská Nová Ves – Nová Ves, Spojené štáty americké – Spojené štáty*;
3. určené podstatné meno, ktoré stojí na začiatku celého vlastného mena, napr. *Barbier zo Sevilly – Barbier (Rossiniho Barbier, Paisiellov Barbier), Matka slovenská – Matka*;
4. v istých ustálených a nepočetných prípadoch určené podstatné meno, ktoré je vnútri alebo na konci názvu, napr. *Slovenská akadémia vied – Akadémia, Bratislavský hrad – Hrad, Slovenské pohľady – Pohľady, Slovenské národné povstanie – Povstanie, Bratislavská lýra – Lýra*;
5. nezhodný prívlastok v názvoch ulíc v adresách (na zásielkach), napr. *Ulica Schneidera Trnavského 5, Bratislava – Schneidera Trnavského 5, Bratislava; Ulica odbojárov 10, Košice – Odbojárov 10, Košice*.

Ziedkavejšie vznikajú kratšie podoby iným postupom, napr. *Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska – Veľká Británia*, bývalý názov *Ľudov. sovietskych socialistických republík – Sovietsky zväz*.